

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष ११, अंक १६(३)]

शुक्रवार, जुलै ११, २०२५/आषाढ २०, शके १९४७

[पृष्ठे ३, किंमत : रुपये २६.००]

असाधारण क्रमांक ८३

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधानसभेत दिनांक ११ जुलै २०२५ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

L. A. BILL No. LIX OF 2025.

A BILL

TO AMEND THE MUMBAI MUNICIPAL CORPORATION ACT, 1888
MAHARASHTRA EDUCATION AND EMPLOYMENT GUARANTEE
(CESS), 1962 AND MAHARASHTRA (URBAN AREAS) PROTECTION AND
PRESERVATION OF TREES ACT, 1975.

सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५९.

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८, महाराष्ट्र शिक्षण व रोजगार हमी (उपकर)
अधिनियम, १९६२ आणि महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५
यांत सुधारणा करण्यासाठी विधेयक.

ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनाकरिता महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व ओद्योगिक नगरी
अधिनियम, १९६५ वात आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे.

त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या शहात्तराव्या वर्षी याद्वारे पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे.

(१)

१. (१) या विधेयकास मुंबई महानगरपालिका, महाराष्ट्र शिक्षण व रोजगार हमी (उपकर) आणि महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) विधेयक, २०२५ असे म्हणावे.

(२) तो तात्काळ अंमलात येईल.

२. मुंबई महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १४० मध्ये –

(क) पोट-कलम (१) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल.

“(१अ) अधिनियमाच्या या कलमामध्ये किंवा इतर कोणत्याही तरतुदीमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी महानगरपालिका, ६५.०३ चौ. मीटर (७०० चौ. फूट) किंवा त्याहून कमी चटई क्षेत्र असलेल्या निवासी इमारतींवर किंवा निवासी गाळ्यांवर कलम १३९ अ च्या पोट-कलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या मालमत्ता कराचा कोणताही कर घटक बसवणार नाही.”

३. महाराष्ट्र शिक्षण व रोजगार हमी (उपकर) अधिनियम, १९६२ याच्या कलम ७ नंतर पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल—

“७ अ अधिनियमाच्या कलम ४ मध्ये किंवा इतर कोणत्याही तरतुदीमध्ये किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्यामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील ६५.०३ चौ. मीटर (७०० चौ. फूट) किंवा त्याहून कमी चटई क्षेत्र असलेल्या निवासी इमारतींवर किंवा निवासी गाळ्यांवर कलम ४ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेला शिक्षण उपकर बसवणार नाही व वसूल करणार नाही.”

४. महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५ याच्या कलम १८ मध्ये पोट-कलम (१ब) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल.

“(१ब-१) पोट-कलमे (१) व (१अ) यामध्ये किंवा अधिनियमाच्या इतर कोणत्याही तरतुदीमध्ये किंवा इतर कोणत्याही कायद्यामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, १ जानेवारी, २०२५ पासून बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील ६५.०३ चौ. मीटर (७०० चौ. फूट) किंवा त्याहून कमी चटई क्षेत्र असलेल्या निवासी इमारतींवर किंवा निवासी गाळ्यांवर पोट-कलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेला वृक्ष उपकर बसवणार नाही व वसूल करणार नाही.”

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन

मुंबई महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १४० मध्ये मालमता कर बसविण्याची तरतुद असून त्यात पाणी पट्टी, पाणी लाभ कर, मलनिस्सारण कर, मलनिस्सारण लाभ कर, सर्वसाधारण कर, शिक्षण उपकर, सडक कर व सुधार आकार यांचा समावेश होतो, महाराष्ट्र शिक्षण व रोजगार हमी (उपकर) अधिनियम, १९६२ च्या कलम ४ मध्ये शिक्षण उपकर बसविण्याची व वसूल करण्याची तरतुद आहे. आणि महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडाचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १८७५ च्या कलम १८ मध्ये वृक्ष उपकर बसविण्याची व वसूल करण्याची तरतुद आहे.

२. बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात, राज्य शासनाच्या आणि महानगरपालिकेच्या विविध योजनांखाली अनेक लहान निवासी गाळे किंवा निवासी इमारती विकसित करण्यात येत असल्याने, झोपडपट्टी क्षेत्रात राहणारे अनेक रहिवासी ४६.४५ चौ. मीटर (५०० चौ. फूट) किंवा त्यापेक्षा कमी चटई क्षेत्र असलेल्या लहान निवासी गाळ्यांमध्ये किंवा निवासी इमारतीमध्ये भोगवटा असणा-या पक्क्या घरांमध्ये स्थलांतरित झालेले आहेत. सध्याच्या वाढत्या महागाईमुळे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने बसविलेले वाढीव मालमता कर, अशा घरांमध्ये राहणाऱ्या लोकांना परवडण्याजोगे नव्हते. तसेच, कोविड-१९ सार्वत्रिक साथरोगामुळे मुंबई शहरातील अनेक व्यवसाय बंद झालेले आहेत आणि अनेक लोकांना त्यांच्या नोकऱ्या व उपजीविकेची साधने गमवावी लागली आहेत. म्हणून मालमता कर येणे, लोकांना अडचणीचे होते, म्हणून ४६.४५ चौ. मीटर किंवा ५०० चौरस फुटांपेक्षा कमी निवासी क्षेत्राला मालमता करातून सूट देण्यासाठी लोकांकडून सातत्याने मागणी होत होती. त्या मागणीनुसार शासनाने सन, २०२२ मध्ये संबंधित कायदयामध्ये दुरुस्ती करून मालमता करात सूट देण्यात आली होती.

३. त्यामुळे मुंबईतील लाखो सदनिकाधारकांना याचा फायदा झाला मुंबईतील वाढते पुनर्विकास प्रकल्प व विकास नियंत्रण नियमावलीतील विविध सुधारित तरतुदीचा विचार करता सध्या मुंबईमध्ये जुन्या चाळींच्या समुह पुनर्विकासात देखील वि.नि.प्रो.नि २०३४ नुसार ५५० ते ६५० चौ. फुटांचे घर उपलब्ध होते. पुनर्विकासित प्रकल्पामध्ये बहुसंख्य मध्यमवर्गीय कुटुंब राहतात. त्यांना मालमता करामध्ये सवलत मिळत नाही मुंबईतील सध्याची जीवनशैली व भौगोलिकतेच्या आधारे घराचा वाढीव मालमता कर भरणे सोयीस्कर होत नसल्याने घर विकून मुंबई बाहेर जात आहेत. त्यामुळे मुंबईतील महानगरपालिकेचा मालमता व इतर कर ७०० चौ. फुटापर्यंत माफ करणे आवश्यक आहे, अशा आशयाची निवेदन मुंबईतील अनेक लोकप्रतिनिधिनी मा. मुख्यमंत्री यांचेकडे देऊन मागणी केली आहे.

उपरोक्त कायद्यात त्याप्रमाणे दुरुस्ती करण्याचा विधेयकाचा उद्देश आहे.

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक १७ जून, २०२५.

अजय चौधरी,

प्रभारी सदस्य.

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक ११ जुलै २०२५.

जितेंद्र भोळे,

सचिव-१,

महाराष्ट्र विधानसभा.